

analýzy předpokladů pro výsledky, jako je vnímaná profesní zdatnost učitelů nebo pracovní spokojenost.

### **Teoretická východiska**

Je všeobecně přijímaným faktem, že učitelé mají na kvalitu výuky a výsledky žáků silný vliv (Hattie, 2009; Kyriakides, Christoforou, & Charalambous, 2013). Variabilita v zázemí učitelů v rámci země je obecně vysoká a zpravidla reflektuje velké rozdíly v profesních profilech učitelů. Je obecně přijímáno, že tyto charakteristiky ovlivňují výsledky žáků spíše prostřednictvím předávaných efektů (např. postupy učitelů), než aby měly přímý dopad. Protože je komparace trendů v čase významným cílem TALIS 2018, snažíme se zachovat co nejvíce položek totožných s položkami užitými v cyklu TALIS 2013. Nicméně aktuální stav poznání a zájem o hlubší informace, stejně jako harmonizace s šetřením PISA 2018, může vyžadovat jiné či dodatečné položky. V zájmu konzistence tak můžeme zvažovat určité uvedení do souladu ve věci pořadí položek a kategorií jejich odpovědí napříč TALIS a PISA.

### **Analytický potenciál a indikátory**

TALIS 2018 zahrnuje následující indikátory týkající se charakteristik učitelů:

- pohlaví, věk, jazyk;
- zaměstnanecký status;
- plný či zkrácený pracovní úvazek;
- úvazky v jiných školách;
- zkušenosti (jako učitelé a v jiné práci).

## **2.10.2 Školní a třídní kontext**

### **Úvod**

Několik aspektů kontextů školy a třídy napomáhá porozumět podmínkám, ve kterých probíhá vyučování a učení. Kontextuální data o školách a třídách poskytují důležité informace pro kohokoliv, kdo se pokouší interpretovat data o práci a pracovních podmínkách učitelů. Tato kontextuální data jsou zajímavá také proto, že souvisejí s jinými indikátory a že poskytují čistě deskriptivní informace o školách a vzdělávacích systémech.

### **Teoretická východiska**

Nemalé množství výzkumných nálezů se týká dopadu školního a třídního kontextu (konceptualizovaného buď jako sociální složení školy a třídy, nebo jako charakteristika socioekonomických podmínek lokality, v níž škola pracuje) a charakteristik školy na výsledky žáků. Pokračuje ovšem diskuze o míře vlivu a dopadu, jaký má celková charakteristika žakovské populace na vzdělávací výsledky poté, co jsou statisticky zohledněny dopady na jednotlivé žáky (Borman & Dowling, 2010). Analýzy výsledků PISA ve většině účastnících se zemí naznačují, že žáci jsou bez ohledu na své socioekonomické zázemí akademicky zvýhodnění, pokud navštěvují „školu, jejíž žáci mají v průměru lepší socioekonomické zázemí“ (OECD, 2004, s. 189). Nicméně síla tohoto vlivu socioekonomického složení vrstevníků ve škole je v jednotlivých zemích odlišná podle toho, do jaké míry se školy liší z pohledu svého sociálního složení.

TALIS se ovšem více zaměřuje na to, do jaké míry je efekt vlivu složení žáků školy na výsledky žáků ovlivněn odlišnostmi v charakteristikách učitelů a odlišnostech v přístupu k vyučování, které jsou asociovány s rozdíly ve složení školní populace. Jinými slovy – pracují v socioekonomicky zvýhodněných školách kvalifikovanější a zkušenější učitelé v porovnání